

Geachte vice-rector

Leden van de Raad van Bestuur, van de AV en van de Raad van Aanbeveling

Collega's

Dames en heren

Beste vrienden

Vandaag jubileren we en die jubilee cirkelt rond de 25ste verjaardag van het Trefpunt Zelfhulp. In demografisch opzicht is dat een volledige generatie, wat betekent dat het Trefpunt een hele geschiedenis achter de kiezen heeft. Het was onder impuls van Yvo Nuyens en in de context van de onderzoeksactiviteiten van de toenmalige afdeling Medische sociologie, dat enkele zielsverwanten – de naam van de betreurde Jan Branckaerts kan hier niet onvermeld blijven – het gedurfde initiatief, of het berekend risico als je wil, namen om de toen lopende zelfhulp-initiatieven een ondersteuningskader te bieden. De maatschappelijke context was toen dus gunstig voor de zelfhulpgedachte, maar je hebt ook individuen nodig die deze maatschappelijke signalen oppikken, uitwerken, stroomlijnen en kanaliseren naar de politieke agenda. In dat proces speelde Yvo een sleutelrol, en het is dus in zekere zin aan hem te danken dat we hier vandaag samen zijn. Het is dus goed om al meteen van bij de start even stil te staan bij de figuur van Yvo. First things first.

Een en ander lag in wezen voor de hand: de zelfhulpideologie spoort immers mooi samen met de figuur van Yvo zelf, en in die zin ging het eigenlijk om een zichzelf versterkend effect. Een van de opvallendste zaken is dat Yvo zich maar weinig aantrekt van formele omgangsregels en gedragsvormen, ook (of misschien zelfs vooral) als die uit de medische sector komen. Dat imago cultiveerde hij op een subtiele manier en het liet hem toe om zich in allerlei dossiers eigenzinnig op te stellen. Dat altijd ondersteund door een radde geest vol ironie die zijn medemensen in de war bracht. Inhoudelijk ogen zat hij altijd wat geklemd tussen enerzijds zijn onverdroten streven naar een integere wetenschappelijke insteek en anderzijds zijn uitdrukkelijke maatschappelijke betrokkenheid. Hij was zowel toeschouwer als beschrijver, zowel denker als geëngageerde wereldverbeteraar. Hij was een diagnosticus, geen arts, een beeldenstormer, geen architect. Hij bevond zich dus in een eigenaardige zadelpositie tussen geestelijke afstand en sociale betrokkenheid. Hij had niet de toverkracht van de grote programmatorische hervormers en hij vormde geen school van aanhankelijke jongeren – die volgzaamheid zou hij ook niet dulden. Zijn betekenis lag niet in de grootse theorieën die hij ontwierp, maar in zijn totale houding tegenover de samenleving. En in al die zaken mislukte hij liever in het grote dan te slagen in het kleine. In die zin had en heeft hij iets van een anti-held, een utopisch anarchist, maar tegelijk ook een radicaal liberaal. In zijn hoedanigheid van onafhankelijk militant had hij een a priori sympathie voor sociaal-misdeelden en verguisden, en nam hij het op voor onpopulieren, protesterenden, migranten, zieken, achtergestelden, kritiskasters en verdrevenen. Kortom, in zijn persoonlijkheid stonden alle nodige componenten en richtingaanwijzers

netjes op één rij opdat hij hét trekpaard zou worden van de Vlaamse zelfhulpbeweging in de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw. Maar genoeg individueel gejubel.

Om een droom waar te maken, heb je niet alleen intellectuele creatievelingen nodig, maar ook financiële ondersteuning. Er moet brood op de organisatorische plank komen. Daar zorgde de Vlaamse overheid voor tijdens de voorbije kwart eeuw. Wij zijn daar uiteraard erkentelijk voor, maar we zijn vooral fier dat we onze subsidie in meervoud teruggeven aan de samenleving. Alle onderzoek naar de efficiëntie van zelfhulp leert dat de financiële kortetermijninvestering in zelfhulp op termijn neerkomt op langetermijnwinst. Juist daarom is die overheidssteun volgens ons veel te bescheiden, en daarbij denken we in de eerste plaats niet aan de bestaffing van het Trefpunt. Als die bestaffing voldoende was om de Trefpunt-werkgroep in de lucht te houden, dan was dat alleen mogelijk omdat we konden rekenen op excellente medewerkers. Later vandaag krijg ik nog de kans op daar iets meer over te zeggen.

Er is nog een ander partner die een sleutelrol heeft gespeeld in de geschiedenis van het Trefpunt en dat is de K.U.Leuven. De Leuvense Alma Mater heeft het Trefpunt de voorbije 25 jaar steeds administratief en logistiek ondersteund, en dat was geen minieme steun, ze was integendeel zeer substantieel. Zonder die steun hadden we een groot deel van onze doelstellingen gewoon niet kunnen realiseren. Ook dat moet onderstreept worden.

Last but not least moet een oprecht welkomstwoord gaan naar diegenen over wie het hier vandaag eigenlijk gaat: dat zijn de zelfhulporganisaties, de zelfhulpgroepen en hun cliënten. Als het voor ons geen enkel probleem was om hier stevige vertegenwoordigers van de Vlaamse overheid, van de K.U.Leuven en van andere instellingen aanwezig te laten zijn, dan heeft dat alles te maken met de erkenning dat die groepen een onbetaalbare maatschappelijke dienst verlenen. Dat onbetaalbare moet je niet alleen financieel opvatten, maar ook immaterieel en symbolisch. Dat zal in de loop van de dag wel duidelijk worden. Men moet maar eens gaan beseffen dat niet alles wat telt in het leven ook kan geteld worden.

Ik wens u een aangename en leerrijke studiedag en geef nu graag het woord aan Peter Gielen die zal zorgen voor de openingszet. Jubileren is, wat archaisch gedefinieerd, dankbaar gedenken, en dus zal Peter het hebben over 25 jaar zelfhulpgroepen in Vlaanderen.